

POT MIRU OD ALP DO JADRANA

Zgodba o vojni in miru

Na poti od Alp do Jadrana vas bo najprej prevzel mir, ki za te kraje ni bil vedno samoumeven. Tokova zgodovine in Soče, ene najlepših alpskih rek na svetu, sta burna in nepredvidljiva. Stoletje po 1. svetovni vojni povezujemo zgodovinsko dediščino v Pot miru od Alp do Jadrana. Vse od Julijskih Alp, Vipavske doline, Brd in Krasa na slovenski in italijanski strani pa do Jadranskega morja umirjamo ritem časa in vabimo k oddihu ali razmisleku.

Tu so idealni tereni za aktivne počitnice, ki z odkrivanjem zgodovine postanejo še bolj vznemirljive. Tu se med visokimi gorami, ozkimi soteskami, kraškimi jamami in prostornimi vinogradi s svetlobo in temo poigravajo narava in vaše misli. Dediščine vojne, ki je zaznavala ljudi in svet, ni mogoče prezreti. Zdaj je povezana v Pot miru od Alp do Jadrana in širi sporočilo prijateljstva med narodi. Pred stoletjem z vojno zaznamovani kraji so danes glasniki miru z ohranjenimi spominskiimi obeležji, strelskimi jarki, kavernami in drugimi sencami vojne. Vašega obiska so vredni tudi kraji, ki niso neposredno na Poti miru, so pa pomembni za razumevanje pričujejo če zgodovine: Pivka, Ragogna, San Donà di Piave, Cavallino Treponti.

Več kot 500 kilometrov dolga pohodniška pot, speljana na ozemlju Slovenije in Italije, je enotno označena. Do večjih znamenitosti je dostop možen tudi z avtomobilom in avtobusom. Ob razgledih od najvišjih vrhov do morja se lahko spomnite svojih prednikov in njihovih bitk. Kot raziskovalci zgodovine ali aktivni popotniki in kolesarji ste navdahnjeni z lepotami narave in zapuščno svetovnega pomena.

AVSTRO-GRSKO VOJAŠKO POKOPALIŠČE

LOG POD MANGARTOM

Je med najbolje ohranjenimi vojaškimi pokopališči iz obdobja prve svetovne vojne v Sloveniji. Odmaknjeno od neposrednih bojov, je bilo urejeno že v prvem letu vojne. Na tem pokopališču je pokopanih nekaj več kot 800 vojakov, največ pripadnikov 4. bosansko-hercegovskega pehotnega polka. Danes so grobovi označeni s križi ali mišani, značilnimi muslimanskimi nagrobniki, na katerih so ploščice z imeni padlih vojakov. Sredi pokopališča stoji mogočen spomenik posvečen branilec Rombona, na pobočju katerega je padla večina pokopanih.

SPOMINSKA CERKEV SVETEGA DUHA V JAVORCI

Povzpnete se do izjemnega razglednega mesta med gorskimi stenami v osrčju Triglavskega narodnega parka, kjer se dviguje cerkev Svetega Duha. Tu je mir mogoče zaobjeti z vsemi čuti. Morda tudi zato, ker je bila Javorca že v času soške fronte zatočišče miru. Vojaki različnih narodnosti avstro-ogrsko monarhije so jo v le osmih mesecih zgradili sami, z lastnimi prispevki, po načrtih dunajskega arhitekta Remigiusa Geylinga in pod vodstvom madžarskega nadporočnika Geze Jablonskega. V notranjosti so na hrastove plošče, ki se na stenah cerkvene ladje odpirajo kot knjige, vžgali imena več kot 2500 padlih tovarišev. Sem so prihajali k molitvi borci različnih veroizpovedi z bližnjih vojaških položajev v gorah. Javorca nosi znak Evropske dediščine in je izjemen multikulturni spomenik miru.

Javorca

MUZEJ NA PROSTEM KOLOVRAT

Vsak od muzejev na prostem, ki hranijo ostaline soške fronte, priča o tem, kako pomemben igralec v vojni je bila narava. Kolvrat je med najpogosteje obiskanimi in najlažje dostopnimi točkami prve svetovne vojne. Greben, ki se razteza vse od Kobarida do Brd in ponuja izjemne poglede na Julijske Alpe in smaragdno Sočo na eni strani ter na Benečijo, Furlansko nižino in Jadransko morje na drugi, je privlačen tudi za kolesarje. Tu je potekala italijanska obrambna črta s še danes ohranjenimi poveljniskimi mesti, strelskimi položaji, mrežo jarkov in kavern. Ta muzej je poseben tudi zato, ker je v dveh državah hkrati – Sloveniji in Italiji.

Kobariški muzej

Kolvrat

KOBARIŠKI MUZEJ

Spoznajte, zakaj je bila dvanajsta soška bitka tako posebna, da uživa svetovni zgodovinski sloves. Zgodbo preboja pri Kobaridu prihaja spoznavat vedno več obiskovalcev iz vsega sveta. Kobariški muzej pripoveduje zgodbo o življenju vojakov vseh narodnosti, ki so se borili na soški fronti. Od leta 1990 dalje je osrednja točka predstavitve dediščine prve svetovne vojne v Sloveniji. Iz zasebne zbirke se je razvil v muzej, ki je prejel nagrado Sveta Evrope. Doma in v največjih evropskih prestolnicah je organiziral že več kot 40 odmevnih razstav. Odprt je vse dni v letu.

POKRAJINA BENETKE

- SAN DONÀ DI PIAVE
- CAPOSOLE
- QUATRO D'ALTINO
- JESOLO
- MESTRE
- VENEZIA
- CAVALINO
- LIDO DI VENEZIA

Log pod Mangartom

Sabotin

MUZEJ NA PROSTEM PARK MIRU – SABOTIN

Na Sabotinu vam lahko skoraj vsak kamen pove avstro-ogrsko in italijansko zgodbo o utrjevanju bojnih položajev. Danes je tu urejen Park miru, v času prve svetovne vojne pa je bil iz vseh strani prevrten in prepreden z rovi, jarki in kavernami. Zaradi strateške lege nad reko Sočo je bil najprej pomembno avstro-ogrsko mostišče na desnem bregu, v šesti soški bitki avgusta 1916 pa ga je skupaj z Gorico zavzela italijanska vojska. Nagrada za vzpon je razgled, ki seže od Julijskih Alp, Svete Gore, Vipavske doline, Krasa in Brd do Furlanske nižine. V nekdanji jugoslovanski stražarnici je urejena muzejska predstavitev kulturno-zgodovinskih in naravoslovnih znamenitosti Sabotina ter informacijska točka, v okrepčevalnici pa se lahko podkrepite z joto in drugimi dobrotami.

AVSTRO-GRSKO VOJAŠKO POKOPALIŠČE GORJANSKO

Gorjansko je največje in eno izmed najbolj ohranjenih vojaških pokopališč iz prve svetovne vojne na Slovenskem. Tu so pokopani vojaki različnih narodnosti monarhije, saj se je za cesarja v letih 1915–1917 borilo več kot 20 različnih narodov in etničnih skupin. Po podatkih italijanskih oblasti, ki so v 30. letih vodila obsežna prekopavanja vojaških pokopališč, da bi ostanke prenesla v spominske parke in grobnice, je tu pokopanih več kot 6000 avstro-ogrskih vojakov. Pokopališče je vpeto v valovito kraško pokrajino.

Jama Pečina

MUZEJ NA PROSTEM JAMA PEČINKA

Vojaki na fronti so varno zatočišče iskali povsod, kjer je bilo mogoče, tudi pod zemljo. Ponekod so podzemna zaklonska izkopalja v živo skalo, na Krasu pa so se takšna skrivališča ponujala kar sama. Veliko naravnih kraških jam so uredili za vojaške namene, predvsem za bivališča, skladišča orožja in streliva ter shrambe vojaške prehrane, ki jo je vedno primanjlovalo. Ena izmed najbolj znanih kraških jam, ki so jih uporabljali v času prve svetovne vojne, je 150 m dolga jama Pečina, kjer so uredili ležišča za vojake in kabine za častnike. Najprej je bila jama v posesti avstro-ogrsko vojske, konec leta 1916 pa je prešla v italijanske roke. Z umetno izkopanim rovom je povezovala vrh vzpetine Pečina »Oko Krasa«, kjer je bila opazovalnica z žarometom.

POT MIRU ZA VSAKOGAR

Pot miru od Alp do Jadrana lahko začnete na več vstopnih točkah, najidealnejša izhodišča pa so informacijski centri Pot miru. Na pot se lahko odpravite sami ali pa najamete izkušenega vodnika.

POT MIRU PEŠ IN Z NAHRBTNIKOM

Pot miru od Alp do Jadrana je idealna za pohodnike, saj teče mimo slikovitih krajev, kjer je mogoče prenočiti, se okrepčati z lokalnimi dobrotami in spoznati današnji utrip. Visokogorske steze, makadamske poti ob reki Soči, nekdanje vojaške mulajere, poti med kraškimi travniki in briškimi vinogradi ponujajo raznovrstne pohodniške izzive in nagrajujejo s prelepimi razgledi od Alp do Jadrana.

POT MIRU ZA DRUŽINE

Manj zahtevni deli Poti miru od Alp do Jadrana so odlična ideja za družinsko popotovanje po zgodovini in naravi. Muzeji na prostem in urejene kaverne otrokom ponujajo vznemirljivo raziskovanje in potovanje po času. V krajih na poti najdete še žive planine in gostoljubne turistične kmetije, ki so kot nalašč za preživljanje aktivnih družinskih počitnic.

POT MIRU S KOLESOM

Pot miru od Alp do Jadrana na mnogih odsekih obožujejo tudi kolesarji, saj ponuja dobre vzpone in dinamične daljinske preizkušnje. Zahtevnejši vzponi in adrenalinski spusti na začetku poti ter lagodno zavijanje med briškimi vinogradi na koncu so izziv za vse, ki uživajo z vetrom v laseh.

POT MIRU ZA ZGODOVINSKE NAVDUŠENCE IN SVOJCE PADLIH VOJAKOV

Pot miru od Alp do Jadrana ponuja priložnost vsem, ki so bili zaznamovani s posledicami vojne po svojih prednikih, da se spravijo z njihovo žalostno usodo. Na posebnih krajih spomina lahko poiščete mir in bolj svetlo pot v prihodnost. Zanesenjaki in strokovnjakom pot omogoča poglobljeno raziskovanje.

POT MIRU ZA ORGANIZIRANE SKUPINE

Za šolske in druge organizirane skupine so na voljo privlačni programi, ki pod vodstvom izkušenega vodnika na izbranih lokacijah ponujajo zanimiva doživetja. Zgodbe prve svetovne vojne se prepletajo s spoznavanjem flore in favne, lokalne gastronomije in drugih posebnosti.

Gorjansko

VODENI IZLETI & TURISTIČNI PAKETI

Dobrodošli na naših vodenih izletih, kjer boste med zgodovinsko dediščino in naravnimi lepotami krmarili z izkušenimi vodniki. Nezahtevni izleti obogatijo vaše doživetje od Alp do Jadrana.

Izvajamo tudi vodene izlete po programu, ki ga pripravimo posebej za vas po vaših željah!

Ponudbo si lahko ogledate na naši spletni strani

www.thewalkofpeace.com in na www.visit-goodplace.com/tours/walk-of-peace-hiking-tour/

INFORMACIJSKI CENTRI POT MIRU

Na Poti miru od Alp do Jadrana je sedem informacijskih centrov Pot miru:

- Informacijski center Pot miru, Kobarid
- Park miru, Sabotin
- Pomnik miru, Cerje
- SMO, Špietar/San Pietro al Natissone
- IAT Fogliano Redipuglia
- Trieste Info Point, Trst/Trieste
- Museo della Bonifica (MUB), San Donà di Piave

Zgodba o vojni in miru

POT MIRU OD ALP DO JADRANA

TRAJNOSTNI RAZVOJ DEDIŠČINE PRVE SVETOVNE VOJNE MED ALPAMI IN JADRANOM

www.ita-slo.eu/WALKofPEACE

VOĐILNI PARTNER: Posolski razvojni center; PARTNERJI: Regione del Veneto, Ustanova "Fondacija Poti miru v Posočju", GAL Venezia Orientale, Znanstvenozgodovinski center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, PromoTurismofVG, Mestna občina Nova Gorica, Ente Regionale per il Patrimonio Culturale della Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia, Javni zavod za upravljanje dediščine in turizmu Pivka, Comune di Ragogna

Ta projekt ima podporo Programa sodelovanja Interreg V-A Italija-Slovenija, ki ga financira Evropski sklad za regionalni razvoj. Namen tega projekta je ohraniti, raziskati in promovirati spomeni in nesestvo dediščino prve svetovne vojne izjemnega zgodovinskega pomena kot skupno dediščino programskega območja v okviru krovne destinacijske znanke in posebne destinacije Poti miru med Alpami in Jadranom. Spodbuditi povezovanje, nadgradnjo in razvoj nove trajnostno in kulturno usmerjene turistične ponudbe, utemeljene na atraktivnih predstavah dediščine PSV in tematskih poteh.

Informacijski center Pot miru
Gregorčičeva ulica 8, SI-5222 Kobarid, Slovenija

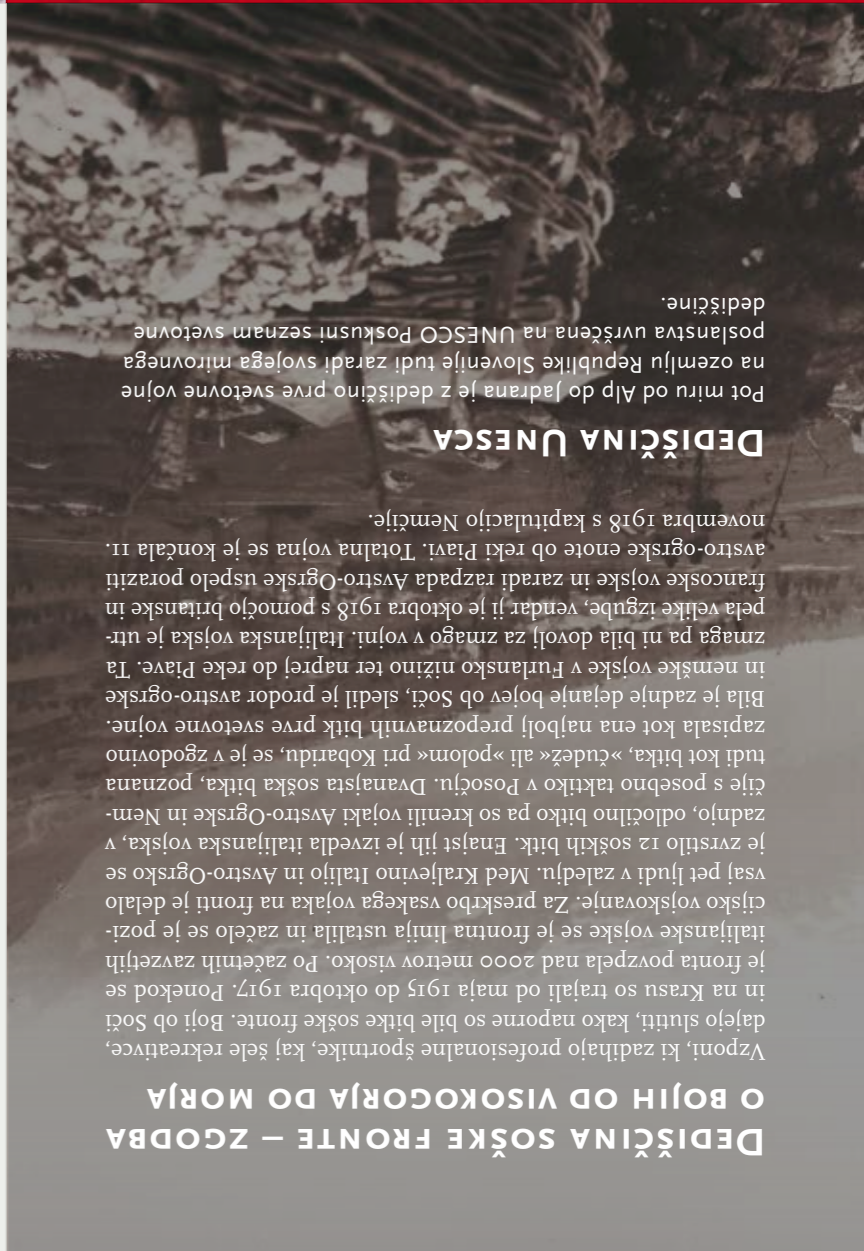
+386 (0)5 389 01 67, +386 (0)31 866 296

info@thewalkofpeace.com

www.thewalkofpeace.com

Pot miru od Alp do Jadrana - Zgodba o vojni in miru. Izvaja: Posolski razvojni center; PIRAVKA: Zbornica; Ustanova "Fondacija Poti miru v Posočju"; GAL Venezia Orientale; Znanstvenozgodovinski center Slovenske akademije znanosti in umetnosti; PromoTurismofVG; Mestna občina Nova Gorica; Ente Regionale per il Patrimonio Culturale della Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia; Javni zavod za upravljanje dediščine in turizmu Pivka; Comune di Ragogna

DEDIŠČINA UNESCO

Pot miru od Alp do Jadrana je dediščina prve svetovne vojne

na ozemlju Republike Slovenije in Republike Italije v skladu s

postavitvijo v skladu s Konvencijo o svetovni dediščini

1972, ki jo spremlja Protokol o priznanju svetovne dediščine

v letih 1994 in 1998. Pot miru od Alp do Jadrana je dediščina prve svetovne vojne

na ozemlju Republike Slovenije in Republike Italije v skladu s

postavitvijo v skladu s Konvencijo o svetovni dediščini

1972, ki jo spremlja Protokol o priznanju svetovne dediščine

v letih 1994 in 1998. Pot miru od Alp do Jadrana je dediščina prve svetovne vojne

na ozemlju Republike Slovenije in Republike Italije v skladu s

postavitvijo v skladu s Konvencijo o svetovni dediščini

1972, ki jo spremlja Protokol o priznanju svetovne dediščine

v letih 1994 in 1998. Pot miru od Alp do Jadrana je dediščina prve svetovne vojne

na ozemlju Republike Slovenije in Republike Italije v skladu s

postavitvijo v skladu s Konvencijo o svetovni dediščini

1972, ki jo spremlja Protokol o priznanju svetovne dediščine

v letih 1994 in 1998. Pot miru od Alp do Jadrana je dediščina prve svetovne vojne

na ozemlju Republike Slovenije in Republike Italije v skladu s

postavitvijo v skladu s Konvencijo o svetovni dediščini

1972, ki jo spremlja Protokol o priznanju svetovne dediščine

v letih 1994 in 1998. Pot miru od Alp do Jadrana je dediščina prve svetovne vojne

PARK VOJAŠKE ZGDOVINE PIVKA

Park vojaške zgodovine ni le največji muzejski kompleks v Sloveniji, ampak tudi edini evropski vojaški muzej, kjer najdete vse od najstarejših lokov do izjemne zbirke tankov in vojaških letal, nemško vojaško lokomotivo iz druge svetovne vojne ter podmornico, v katero se lahko tudi vkrcate. Poleg tega se lahko preizkusite na dveh simulatorjih letenja in sicer z nadzvočnim letalom MiG-21 in legendarnim letalom iz druge svetovne vojne Supermarine Spitfire. To sodobno muzejsko središče ponuja tudi restavracijo, dobro založeno muzejsko trgovino, počivališče za avtodome ter več prijetnih sprehajalnih in pohodnih poti v bližini.

MUZEJ PRVE SVETOVNE VOJNE MUSEO DELLA GRANDE GUERRA, GORICA GORIZIA

Muzej se nahaja v kletnih prostorih srednjeveške palače na grajskem griču (Borgo Castello). Predstavlja dogajanje v Gorici in na okoliških vzpetinah za časa prve svetovne vojne. Na ogled so različni predmeti in zgodovinske dragocenosti kot avstro-ogrski in italijanske uniforme, makete mesta in okoliških vzpetin Kalvarije/Calvario in Sabotina, soba posvečena generalu Armandu Diazu ter strelski jarek v naravni velikosti, kjer oglišujoč zvok granat obiskovalcu ponudi kratko izkušnjo življenja vojakov na fronti.

Museo della Grande Guerra, Gorica Gorizia

Redipuglia Redipuglia

ITALIJANSKA KOSTNICA, REDIPULJA REDIPUGLIA

Je največji in najveličastnejši spomenik padlim v prvi svetovni vojni v Italiji. Zgrajena je bila na pobočju griča Monte Sei Busi po načrtih arhitekta Giovannija Greppija in kiparja Giannina Castiglioni. Posvečena je več kot 100.000 vojakom, ki so padli na tem območju in so bili najprej pokopani na bližnjem griču Sv. Elije/Colle di Sant'Elia. Ostaline še danes pričajo, da so nekoč tu, na zahodnem pobočju Debele grize/Monte San Michele, od koder je bilo mogoče nadzorovati dostop do kraških bojnih prizorišč, potekali spopadi. Kostnica je zasnovana v treh nivojih. Med grobnicami, v katerih počivajo generali, najbolj izstopa grobnica vojvode D'Aosta, vrhovnega poveljnika III. italijanske armade. Za njo so postavljeni granitni grobovi njegovih petih generalov. Največji del kostnice predstavlja 22 veličastnih stopnic, ki v grobnih celicah po abecednem vrstnem redu hranijo posmrtno ostanke nekaj manj kot 40.000 padlih vojakov. V dveh velikih skupnih grobnicah pa je pokopanih še preko 60.000 neznanih vojakov.

Lido di Venezia

VOITVNO SVETIŠČE MIRU, VOJAŠKA KOSTNICA LIDO DI VENEZIA

Leta 1917 se je beneški patriarh kardinal La Fontaine zaobljubil, da bo dal zgraditi kostnico za padle vojake. Gradnjo, ki je bila delno končana leta 1930, je vodil arhitekt Giuseppe Torres. Posmrtni ostanke vojakov so pokopani v dveh velikih skupnih grobnicah, vklesanih v zid za oltarjem. 10. junija 1928 so tu pokopali prvega vojaka, ki je umrl v obrambi Benetk (Venezia). Dela na kostnici so se nadaljevala še do leta 1942, ko so na vrh osrednje kupole postavili kip Matere Božje. Nedavno je bila po prvotni arhitekturni zasnovi dograjena kripta s pokopnimi nišami v svojih stenah, zatem pa še temeljito obnovljen celoten kompleks kostnice.

TOPNIŠKA BATERIJA PISANI, CAVALLINO TREPORI

Topniška baterija nosi ime po beneškem poveljniku, ki je leta 1380 med vojno v Chioggi premagal genovsko floto. Velja za posebno vojaško zgradbo v italijanskem sistemu utrdb. Betonska konstrukcija je sestavljena iz osrednjega telesa v enem nivoju, z dvema stolpoma z ravno streho in dvema stranskima kriloma, kjer so bile nameščene naprave za teletrežijo in opazovanje. Nedavno je bila topniška utrdba obnovljena; zdaj je opremljena s sodobnimi didaktičnimi pripomočki in dostopna za javnost.

Trst Trieste

Pisani, Cavalino Treponti

HUM CUM

Vzpetina je med prvo svetovno vojno za italijansko armado predstavljala pomemben del tretje obrambne črte. Spremenili so jo v močno oporišče in jo prepredli z mulatjerami, strelskimi jarki in kavernami, na jugozahodnem delu pa so postavili pravo naselje barak in bivalnih enot. Njegovo višino in strateško lego so s pridom izkoristili in na hribu uredili tudi veliko število topniških položajev, s katerih so lahko obstreljevali Mrzli vrh, Mengore in okolico Tolmina ter nasprotnikove položaje na kanalskem delu bojišča. Med dvanajsto soško bitko je bil Hum ena zadnjih točk, s katere so se italijanske enote organizirano branile.

Hum Cum

MUZEJ NA PROSTEM DEBELA GRIŽA MONTE SAN MICHELE IN MUZEJ MUSEO DEL SAN MICHELE

Debela griža je bila, skupaj s Sabotinom, med prvo svetovno vojno ena ključnih točk pri obrambi Gorice. Tu je avstro-ogrška vojska zgradila obsežen sistem kavern in zaklonišč, ki jih je opremila s topovi velikih kalibrov. Italijanska vojska je po več mesecih bojov v šesti soški bitki uspela zavzeti hrib in tu vzpostaviti obrambne položaje. Danes se tu lahko sprehodite po obnovljenih kavernah in zakloniščih ter si ogledate muzej prve svetovne vojne, ki je bil leta 2018 v celoti prenovljen in s svojo interaktivno multimedijko vsebino ponuja edinstveno doživetje.

Muzej 1. sv. vojne Debela Griža Museo del San Michele

HRIB RAGOGNA MONTE RAGOGNA

Strateško pomemben, 512 metrov visok hrib Ragogna, ki se dviga na levem bregu reke Tilment (Tagliamento), so Italijani začeli utrjevati že leta 1909. Po preboju pri Kobaridu in pomikanju avstro-ogrške in nemške vojske proti Tilmentu je italijanska vojska z utrjenih položajev Ragogne nekaj časa še preprečevala prodor čez rečne mostove. Danes je po grebenu hriba speljana pešpot. Iz izhodišča v Tabinah vodi do gradu Reunia, topniških položajev Ragogna Bassa, po grebenu do vrha in topniških položajev Ragogna Alta ter utrdbe Forte del Cavallino, po utrjenih položajih do cerkve sv. Janeza Puščavnika (San Giovanni Eremita), do opazovalnih in utrjenih položajev Cret dal Louf (volčji kamen po furlansko) in Spice (Vrh). Odičen zaključek krožne poti je ogled muzeja prve svetovne vojne Museo della Grande Guerra di Ragogna v San Giacomo.

Hrib Ragogna Monte Ragogna

ODKRIVAJTE ZGDOVINO SOŠKE FRONTE NA POTI MIRU TUDI S POMOČJO APLIKACIJ V AR IN VR:

- Walk of Peace – Kobarid med 1. sv. vojno v AR*
- Doživi zgodbo Ruske kapelice v AR*
- Pot miru: Bohinj med prvo svetovno vojno
- San Michele v VR* v muzeju 1. svetovne vojne Museo del San Michele/Debela griža
- MUB – Museo della Bonifica

* AR Augmented Reality/Obogatena resničnost

* VR Virtual Reality/Virtualna resničnost